

Nr 18.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till extra tilläggsstat till riksstaten för år 1918; given Stockholms slott den 25 oktober 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden denna dag vill Kungl. Maj:t, som hos den urtima riksdagen äskat åtskilliga anslag å extra tilläggsstat till riksstaten för år 1918, härmed föreslå riksdagen att upptaga inkomsterna och utgifterna å berörda extra tilläggsstat sålunda:

Specifikation av inkomsterna å 1918 års extra tilläggsstat.

	Kronor
A. I anspråk tagna kapitaltillgångar.	
Statsverkets kassafond	21,017,500
B. Lånemedel.	
Tillfällig upplåning	11,000,000
Summa	32,017,500

Specifikation av utgifterna å 1918 års extra tilläggsstat.

Verkliga utgifter.

	Kronor	Kronor
I. Andra huvudtiteln. Justitiedepartementet.		
1. Extra krigstidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	600,000	
Summa		600,000
II. Tredje huvudtiteln. Utrikesdepartementet.		
1. Extra krigstidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	50,000	
Summa		50,000
III. Fjärde huvudtiteln. Lantförvarsdepartementet.		
1. Extra krigstidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	5,325,000	
Summa		5,325,000
IV. Femte huvudtiteln. Sjöförvarsdepartementet.		
1. Extra krigstidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	2,375,000	
Summa		2,375,000
V. Sjätte huvudtiteln. Civildepartementet.		
1. Extra krigstidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	1,500,000	
2. Särskilda anordningar för vinnande av mera effektiv tillämpning av prisockerlagen m. fl. kristidsförfattningar, <i>reservationsanslag</i>	150,000	
Summa		1,650,000
VI. Sjunde huvudtiteln. Finansdepartementet.		
1. Extra krigstidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	1,550,000	
2. Gratifikationer till befattningshavare, vilka i sin nämnda egenskap icke kommit i åtnjutande av extra krigstidstillägg, <i>förslagsanslag</i>	50,000	
Summa		1,600,000
VII. Åttende huvudtiteln. Ecklesiastikdepartementet.		
1. Extra krigstidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	1,700,000	

	Kronor	Kronor
2. Extra krigstidstillägg åt lärarpersonalen vid privattläroverken, <i>förslagsanslag</i>	210,000	
3. Extra krigstidstillägg åt lärare vid kommunala mellanskolor, <i>förslagsanslag</i>	45,000	
4. Extra krigstidstillägg åt lärare vid folkskolor och småskolor, <i>förslagsanslag</i>	4,150,000	
5. Extra krigstidstillägg åt lärare vid vissa småskoleseminarier, <i>förslagsanslag</i>	10,000	
6. Extra krigstidstillägg åt vissa lärare vid högre folkskolor, <i>förslagsanslag</i>	29,000	
7. Extra krigstidstillägg åt vissa lärare vid statsunderstödda folkskolor, <i>förslagsanslag</i>	25,000	
Summa		6,169,000
VIII. Nionde huvudtiteln. Jordbruksdepartementet.		
1. Extra krigstidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	390,000	
2. Tillskott till extra krigstidstillägg åt lantbruksingenjörer, <i>förslagsanslag</i>	10,500	
3. Tillskott till extra krigstidstillägg m. m. åt vissa lantmätare, <i>förslagsanslag</i>	125,000	
4. Extra krigstidstillägg åt lärare vid statsunderstödda lantmannaskolor samt lärarinnor vid statsunderstödda lant-hushållsskolor, <i>förslagsanslag</i>	20,000	
Summa		545,500
IX. Tionde huvudtiteln. Pensionsväsendet.		
1. Extra krigstidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	1,365,000	
2. Extra krigstidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter f. d. befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	420,000	
3. Extra krigstidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, <i>förslagsanslag</i>	475,000	
4. Extra krigstidstillägg åt pensionerade lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor, <i>förslagsanslag</i>	258,000	
5. Extra krigstidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter delägare i folkskollärarnas änke- och pupillkassa, <i>förslagsanslag</i>	55,000	
6. Extra krigstidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter delägare i prästerskapets änke- och pupillkassa, <i>förslagsanslag</i>	130,000	
Summa		2,703,000
Summa verkliga utgifter		21,017,500

Utgifter för kapitalökning.

Tillfälligt lån åt statens järnvägar.

	Att täckas av		Summa Kronor
	lånemedel Kronor	andra stats- inkomster Kronor	
Tillfälligt lån åt statens järnvägar för beredande av extra krigstidstillägg åt befattningshavare därstädes, förslagsanslag, högst	11,000,000	—	11,000,000
Summa	—	—	11,000,000

Sammandrag av utgifterna.

	Kronor	Kronor
Verkliga utgifter.		
Andra huvudtiteln	600,000	
Tredje »	50,000	
Fjärde »	5,325,000	
Femte »	2,375,000	
Sjätte »	1,650,000	
Sjunde »	1,600,000	
Åttonde »	6,169,000	
Nionde »	545,500	
Tionde »	2,703,000	21,017,500
Utgifter för kapitalökning.		
Tillfälligt lån åt statens järnvägar	11,000,000	11,000,000
Summa utgifter		32,017,500

Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 oktober
1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anförde:

Förut denna dag har Kungl. Maj:t beslutit att i särskilda propositioner nr 1—17 föreslå den nu sammanträdande urtima riksdagen, bland annat,

a) i propositionen nr 1:

att för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana befattningshavare, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 22 mars 1918 (Svensk författningssamling nr 138) angående krigstidstillägg och krigstidshjälp under år 1918 åt befattningshavare i statens tjänst

dels å extra tilläggsstat för år 1918 anvisa såsom förslagsanslag

under andra huvudtiteln.....	kronor	600,000
» tredje	»	50,000
» fjärde	»	5,325,000
» femte	»	2,375,000
» sjätte	»	1,500,000

under sjunde huvudtiteln	kronor	1,550,000
» åttonde »	»	1,700,000
» nionde »	»	390,000

dels medgiva, att i fråga om befattningshavare vid verk och institutioner, för vilka anslag här ovan icke beräknats, extra krigstidstillägg må utgå av de medel, av vilka verkets eller institutionens omkostnader i övrigt bestridas,

dels ock å *extra tilläggsstat* för år 1918 anvisa ett *förslagsanslag* högst 11,000,000 kronor att av tillfälliga lånemedel mot återbetalnings-skyldighet utanordnas till statens järnvägar;

b) *i propositionen nr 2:*

att för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana f. d. befattningshavare, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 22 mars 1918 (Svensk författningssamling nr 139) angående krigstidstillägg under år 1918 åt f. d. befattningshavare i statens tjänst, å *extra tilläggsstat* för år 1918 under tionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* å..... kronor 1,365,000;

c) *i propositionen nr 3:*

att för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana pensionärer och understödstagare, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 22 mars 1918 (Svensk författningssamling nr 140) angående krigstidstillägg under år 1918 åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst, å *extra tilläggsstat* för år 1918 under tionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* å..... kronor 420,000;

d) *i propositionen nr 4:*

att för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt åt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, vilka vid ingången av år 1918 uppnått en levnadsålder av 60 år eller däröver, å *extra tilläggsstat* för år 1918 under tionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* å..... kronor 475,000;

e) *i propositionen nr 5:*

att under riksstatens sjunde huvudtitel på *extra tilläggsstat* för år 1918 anvisa ett *förslagsanslag* å 50,000 kronor, varav skall i de fall,

då gratifikation tillerkänts befattningshavare enligt bestämmelserna i Kungl. Maj:ts kungörelse den 26 september 1918 (Svensk författningssamling nr 746) angående ersättning i vissa fall till sådana befattningshavare i statens tjänst, vilka under år 1918 i sin nämnda egenskap icke kommit i åtnjutande av krigstidstillägg eller krigstidshjälp, utgå extra gratifikation till sådant belopp, som motsvarar det extra krigstidstillägg, vartill befattningshavaren i sådan egenskap för senare hälften av år 1918 varit berättigad, om han ej vid samma års början ägt åtnjuta pension eller därmed jämförligt årligt understöd av statsmedel eller från någon av statsmedel understödd pensionsanstalt, efter avdrag dock för beloppet av det extra krigstidstillägg, befattningshavaren för 1918 års senare hälft av statsmedel åtnjuter å nämnda pension eller understöd.

f) i propositionen nr 6:

att för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana f. d. befattningshavare, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 31 maj 1918 (Svensk författningssamling nr 394) angående krigstidstillägg för år 1918 åt pensionerade lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor m. fl. å *extra tilläggsstat* för år 1918 under tionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* å kronor 258,000;

g) i propositionen nr 7:

att för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana pensionärer, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 31 maj 1918 (Svensk författningssamling nr 393) angående krigstidstillägg för år 1918 åt pensionsberättigade änkor och barn efter delägare i folkskollärarnas änke- och pupillkassa, å *extra tilläggsstat* för år 1918 under tionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* å kronor 55,000;

h) i propositionen nr 8:

att för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana pensionärer, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 6 juni 1918 (Svensk författningssamling nr 415) angående krigstidstillägg för år 1918 åt pensionsberättigade änkor och barn efter delägare i prästerskapets änke- och pupillkassa, å *extra tilläggsstat* för år 1918 under tionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* å kronor 130,000;

i) i propositionen nr 9:

att för beredande under tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 av extra krigstidstillägg åt sådana befattningshavare, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 23 november 1917 (Svensk författningssamling nr 857) angående statsbidrag till beredande av tillfällig löneförbättring under år 1918 åt vissa lärare vid enskilda läroanstalter, å *extra tilläggsstat* för år 1918 under åttonde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* å kronor 210,000;

j) i propositionen nr 10:

att för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana befattningshavare, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelser den 23 november 1917 (Svensk författningssamling nr 856) angående tillfällig löneförbättring under år 1918 åt vissa lärare vid kommunala mellanskolor och den 11 oktober 1918 (Svensk författningssamling nr 809) angående sådan löneförbättring för samma år åt timlärare och övningslärare vid omförmälda skolor, å *extra tilläggsstat* för år 1918 under åttonde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* å kronor 45,000;

k) i propositionen nr 11:

att för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana befattningshavare, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 22 september 1917 (Svensk författningssamling nr 665) angående tillfällig löneförbättring åt lärare vid folkskolor och småskolor, å *extra tilläggsstat* för år 1918 under åttonde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* å kronor 4,150,000;

l) i propositionen nr 12:

att för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana befattningshavare, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 11 december 1917 (Svensk författningssamling nr 850) angående tillfällig löneförbättring för år 1918 åt lärare vid de av landsting och av städer, som icke deltaga i landsting, underhållna småskoleseminarierna, å *extra tilläggsstat* för år 1918 under åttonde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* å kronor 10,000;

m) i propositionen nr 13:

att för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana befattningshavare, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 22 september 1917 (Svensk författningssamling nr 666) angående tillfällig löneförbättring åt vissa lärare vid högre folkskolor, å *extra tilläggsstat* för år 1918 under åttonde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* å ... kronor 29,000;

n) i propositionen nr 14:

att för beredande av extra krigstidstillägg för vinterkursen 1918—1919 åt sådana befattningshavare, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 11 december 1917 (Svensk författningssamling nr 813) angående statsbidrag för beredande av tillfällig löneförbättring för läsåret 1917—1918 åt lärare vid statsunderstödda folkhögskolor, å *extra tilläggsstat* för år 1918 anvisa ett *förslagsanslag* å kronor 25,000;

o) i propositionen nr 15:

dels att såsom tillskott till extra krigstidstillägg för lantbruksingenjörer å *extra tilläggsstat* för år 1918 under nionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 10,500,

dels ock att såsom tillskott till extra krigstidstillägg m. m. för vissa lantmätare å *extra tilläggsstat* för år 1918 under nionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av kronor 125,000;

p) i propositionen nr 16:

att för bestridande av kostnader för extra krigstidstillägg dels åt vissa lärare vid statsunderstödda lantmannaskolor, dels ock åt vissa lärarinnor vid statsunderstödda lantushållsskolor å *extra tilläggsstat* för år 1918 under nionde huvudtiteln anvisa ett *förslags-*

anslag av kronor 20,000.

samt

q) i propositionen nr 17:

att för bestridande av kostnader för särskilda anordningar för vinnande av mera effektiv tillämpning av prisockerlagen m. fl. krigstidsförfattningar å *extra tilläggsstat* för år 1918 under sjätte huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 150,000.

Å extra tilläggsstat för år 1918 hava alltså äskats eller komma att äskas anslag till följande belopp, nämligen

under andra huvudtiteln	kronor	600,000
» tredje	»	»	50,000
» fjärde	»	»	5,325,000
» femte	»	»	2,375,000
» sjätte	»	»	1,650,000
» sjunde	»	»	1,600,000
» åttonde	»	»	6,169,000
» nionde	»	»	545,500
» tionde	»	»	2,703,000

Summa kronor 21,017,500.

Därjämte har för statens järnvägar äskats anslag till belopp av 11,000,000, vilket anslag torde böra uppföras såsom utgift för kapitalökning.

Jag anhåller nu att få underställa Eders Kungl. Maj:ts prövning frågan rörande täckande av de sålunda äskade anslagen.

Till en början tillåter jag därvid framhålla, hurusom i överensstämmelse med de principer, som lågo till grund för den vid innevarande års lagtima riksdag genomförda onläggningen av förskottsväsendet, de utgifter, vilka av den urtima riksdagen kunna komma att beslutas för innevarande år, torde böra uppföras å en särskild tilläggsstat, vilken, med hänsyn till att redan förut en dylik tilläggsstat för år 1918 fastställts, lämpligen torde kunna benämnas »extra tilläggsstat». Det gäller då att tillse, på vad sätt utgifterna å denna extra tilläggsstat böra täckas, eller alltså, vilka mot utgifterna svarande poster som böra å statens inkomstsida uppföras.

I dylikt hänseende tillåter jag mig inledningsvis erinra om vad jag, på sätt av det vid propositionen nr 1 till den urtima riksdagen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över finansärenden framgår, förut denna dag vid anmälan av frågan rörande extra krigstidstillägg åt befattningshavarna i statens tjänst anfört i fråga om anskaffandet av de för ändamålet erforderliga medlen. Efter att hava meddelat, att enligt min mening kostnaderna för berörda krigstidstillägg kunde uppskattas för de affärsdrivande verken till 16,375,000 kronor, för postsparbanken, försäkringsinspektionen, försäkringsrådet, statens biografbyrå, patent- och registreringsverket, mynt- och justeringsverket, bankinspektionen,

flottans pensionskassa och folkskollärarnas pensionsinrättning till 135,000 kronor och för övriga verk och inrättningar till 13,490,000 kronor, yttrade jag följande:

»Med avseende å frågan huru dessa kostnader böra täckas, så har från domänstyrelsen meddelats, att utgifterna för 1918 års krigstidstillägg och krigstidshjälp åt befattningshavare i eller under nämnda verk torde komma att så väsentligt understiga den därför beräknade kostnaden, att överskottet i det närmaste förslår till beredande av ett extra krigstidstillägg av ovan angiven storlek åt samma befattningshavare. I anledning härav synas några särskilda medel för nu ifrågavarande ändamål ej behöva beräknas för statens domäners vidkommande.

Icke heller i avseende å postverket, telegrafverket och statens vattenfallsverk läres något anslag behöva äskas för beredande av medel för det extra krigstidstillägget. Enligt vad jag inhämtat, torde nämligen beträffande dessa verk kostnaderna för det extra krigstidstillägget kunna bestridas av samma medel som övriga omkostnader för verken. Vad däremot angår statens järnvägar, vilka under året gått med betydlig förlust, stå några medel för nu ifrågavarande ändamål icke till förfogande. Det synes därför riktigast, att det belopp, som erfordras för beredande av extra krigstidstillägg åt befattningshavarna i sistnämnda verk, anvisas verket såsom tillfälligt lån, vilket — med hänsyn till att driften med all sannolikhet icke heller under år 1919 kommer att lämna något överskott — torde få ställas på återbetalning framdeles i mån av uppkommande vinst.

Under de särskilda huvudtitlarna torde vidare böra såsom förslagsanslag å extra tilläggsstat för år 1918 anvisas tillhopa 13,490,000 kronor.

Beträffande slutligen postsparbanken och övriga ovan uppräknade institutioner, torde kostnaden för det extra krigstidstillägget böra utgå av samma medel, av vilka dessa institutioners övriga omkostnader bestridas.»

I anslutning till vad jag sålunda anfört hemställde jag, beträffande statens järnvägar, att kostnaderna för det ifrågavarande krigstidstillägget, 11,000,000 kronor, måtte få utgå av tillfälliga lånemedel; och beslöt Kungl. Maj:t att avfatta sin framställning till riksdagen i överensstämmelse härmed.

Å den extra tilläggsstatens inkomstsida torde alltså till en början böra under titel »Tillfällig upplåning» uppföras ett mot de beräknade kostnaderna för det extra krigstidstillägget åt befattningshavarna vid

statens järnvägar svarande belopp av 11,000,000 kronor. Det lån, som sålunda kan komma att beviljas statens järnvägar, bör givetvis, på sätt i propositionen nr 1 också förutsatts, i sinom tid till statsverket återbetalas. Jag anser mig i detta sammanhang böra bringa i erinran, att anlitaudet av lånevägen för täckande av berörda utgifter för statens järnvägar står väl tillsammans med den anordning, som vid 1918 års lagtima riksdag träffades, då det gällde att anskaffa medel för fyllande av den förlust å 30,000,000 kronor, som beräknades under år 1918 komma att uppstå å järnvägsdriften. Å tilläggsstatens utgiftssida uppfördes därvid ett anslag å 30,000,000 kronor, medan å inkomstsidan titeln tillfälliga lånemedel höjdes med motsvarande belopp. Anslagssumman var avsedd att såsom lån tillhandahållas statens järnvägar; och uttalade jag vid tillstyrkande av lånet den åsikten, att amorteringen lämpligen borde ske genom bibehållande under erforderlig tid av de till följd av kristiden vidtagna höjningarna i järnvägstaxorna. På enahanda sätt torde nu kunna förfaras i avseende å det lån, som kan komma att beviljas statens järnvägar för krigstidstillägg till befattningshavarna.

Bortsett från anslaget till statens järnvägar, för vilket alltså tillfälliga lånemedel synas mig böra komma till användning, återstår, i händelse av bifall till ovanberörda framställningar till den urtima riksdagen, att anskaffa medel till täckande av ett sammanlagt belopp av 21,017,500 kronor. Då det icke torde böra ifrågakomma att jämväl i avseende å detta belopp, vilket ju i sin helhet är avsett för verk och institutioner utan egna medel för uppehållande av sin verksamhet, lita till lånevägen och det icke lærer vara möjligt att för innevarande år åstadkomma erforderlig ökning i statsinkomsterna genom uttagande av nya eller höjda skatter o. d., synes det mig i och för täckandet av ovannämnda anslagsbelopp ligga närmast till hands att undersöka, huruvida icke, särskilt med avseende fäst at å det sätt, varpå 1918 års statsreglering kan beräknas komma att utfalla, statsverkets kassafond må kunna för ändamålet tagas i anspråk.

I dylikt hänseende får jag anföra följande.

I inkomstberäkningarna till 1918 års statsverksproposition uttalades, att 1917 års statsreglering kunde förväntas komma att giva ett överskott av omkring 247 miljoner kronor samt att med hänsyn härtill och till kassafondens förutvarande ställning nämnda fond vid 1917 års utgång kunde beräknas äga en behållning av i runt tal 375 miljoner kronor. Beträffande resultatet av 1918 års statsreglering framhölls vid

samma tillfälle, att det vore ställt utom allt tvivel, att även denna komme att lämna ett betydligt överskott, härrörande från skatterna på inkomst, förmögenhet och rörelse. Att detta överskott skulle komma att uppgå till så högt belopp som det för 1917 års statsreglering beräknade, antogs visserligen vara mindre sannolikt, men borde man dock kunna, med hänsyn till konjunkturerna under år 1917, säkert beräkna, att överskottet å 1918 års statsreglering icke komme att understiga 120 miljoner kronor.

Till grund för denna beräkning lågo bland annat följande antaganden, nämligen att å ena sidan inkomsttitlarna inkomst- och förmögenhetsskatt, extra inkomst- och förmögenhetsskatt, krigskonjunkturskatt och stämpelmedel skulle kunna beräknas giva ett överskott å mera än 200 miljoner kronor, men att samtidigt skulle uppkomma en brist å vissa andra inkomsttitlar, å statens affärsverksamhet och å vissa anslag, i allt till ett belopp av mera än 80 miljoner kronor.

Enligt den i samband med statsverkspropositionen till 1918 års riksdag framlagda finansplanen skulle alltså genom 1918 års statsreglering ett belopp av minst 120 miljoner kronor tillföras kassafonden, vilken därmed skulle komma att uppgå till 495 miljoner kronor. Emellertid hade redan för 1918 års riksstat av kassafonden tagits i anspråk ett bidrag av 37 miljoner kronor. Alltså skulle, alltjämt enligt ovannämnda finansplan, kassafonden vid 1918 års utgång äga en behållning av 458 miljoner kronor.

I de nya kalkyler rörande kassafondens ställning, som åtföljde Kungl. Maj:ts den 6 juni 1918 till riksdagen avlätna proposition nr 459 med förslag till ny inkomstberäkning för 1918 års tilläggsstat och för 1919 års riksstat m. m., beräknades emellertid, med hänsyn till de erfarenheter, som då förelågo, att 1918 års statsreglering skulle giva ett nettoöverskott av ytterligare 6 miljoner kronor utöver de 120 miljoner kronor, som man förut ansett sig kunna påräkna. Utgångspunkten var därvid den, att man ansåg sig kunna antaga, att de här ovan förut nämnda skatttitlarna ävensom tobaksskatten skulle giva ett överskott å icke mindre än 240 miljoner kronor, medan däremot bristen å vissa andra inkomsttitlar, å statens affärsverksamhet och å utgiftsanslagen, förväntades bliva väsentligt större än förut antagits eller tillhoppa omkring 114 miljoner kronor. Nettoöverskottet å 1918 års statsreglering skulle alltså bliva 126 miljoner kronor och kassafondens behållning vid 1918 års utgång 464 miljoner kronor.

Av sagda behållning togs emellertid för 1918 års tilläggsstat i anspråk ett belopp av omkring 391.5 miljoner kronor. Behållningen i kassa-

fonden reducerades därigenom till 72.5 miljoner kronor, med vilket belopp man alltså för närvarande skulle hava att räkna. Sedan resultatet av 1917 års riksboksslut numera blivit känt, har det emellertid visat sig, att nettobehållningen å 1917 års statsreglering, som beräknats till 247 miljoner kronor, i verkligheten uppgått till 261.3 miljoner kronor. Härigenom tillföres kassafonden ytterligare 14.3 miljoner kronor, vadan alltså behållningen i nämnda fond, därest kalkylerna i övrigt visa sig riktiga, kan beräknas vid 1918 års utgång uppgå till 86.8 miljoner kronor.

Sammanlagda beloppet av de anslag, som nu ifrågasatts till täckning ur kassafonden, på sätt ovan nämnts, uppgår till 21,017,500 kronor, och fonden skulle sålunda efter en dylik åtgärd komma att äga en behållning av ungefär 65.8 miljoner kronor, vilken summa nedgår till inemot det belopp, som ansetts utgöra minimum för att fonden under normala förhållanden skall vara i stånd att möta de krav, som kunna ställas på densamma. Givetvis måste det möta betänkligheter att i så stor omfattning anlita kassafonden för statsregleringsändamål, så länge man ej har en fullständig överblick över ställningen för året. Vad jag kunnat inhämta ger mig emellertid anledning antaga, att, även om vissa inkomstitlar komma att visa väsentliga underskott, andra återigen komma att lämna överskott, så att den totala ställningen möjliggör en anordning av här föreslagen art.

Jag förordar alltså, att å den extra tilläggsstatens inkomstsida under titel »statsverkets kassafond» uppföres ett belopp av 21,017,500 kronor.

Föredragande departementschefen uppläste härefter ett av honom i överensstämmelse med det ovan anförda upprättat förslag till extra tilläggsstat till riksstaten för år 1918 samt hemställde, att detsamma måtte i proposition föreläggas riksdagen för fastställelse.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:st Konungen lämna bifall; och skulle proposition till riksdagen avlätas av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Bengt Arfwidson.